

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢNG DẠY MÔN HỌC CỜ VUA CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM, ĐẠI HỌC HUẾ

HOÀNG HẢI
PHẠM VIỆT ĐỨC

Khoa Giáo dục thể chất, Đại học Huế

Nhận bài ngày 19/01/2022. Sửa chữa xong 22/01/2022. Duyệt đăng 24/01/2022.

Abstract

The article assesses the current situation and factors affecting the teaching and learning effectiveness of Chess at the University of Education, Hue University. The author uses conventional scientific research methods in sport and physical education to select effective solutions to improve Chess teaching quality, thereby contributing to improving the effectiveness of teaching Physical Education for students of Hue University.

Keywords: Current, Chess, students, University of Education, Hue University.

1. Đặt vấn đề

Cờ Vua là môn học Giáo dục thể chất (GDTC) được Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) đưa vào giảng dạy các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và phổ thông trên toàn quốc. Đây môn thể thao có tính đặc thù nhưng nó có vai trò rất quan trọng trong rèn luyện và hoàn thiện tính cách cho học sinh (HS) và sinh viên (SV). Vì vậy môn Cờ Vua đã được đưa vào giảng dạy và phát triển mạnh mẽ trong nhà trường, và được rất nhiều HS, SV yêu thích tham gia tập luyện [1].

Là một môn học tự chọn thuộc môn học GDTC, Khoa Giáo dục thể chất – Đại học Huế đã đưa môn Cờ Vua vào giảng dạy cho SV các trường trực thuộc Đại học Huế. Trong đó với Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế môn Cờ Vua đã trở thành môn học GDTC khá phổ biến và thường xuyên cho SV học tập.

Qua thực tiễn giảng dạy tác giả nhận thấy một số tồn tại và yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả giảng dạy môn học Cờ Vua, do đó cần thiết phải đề ra các giải pháp phù hợp để nâng cao chất lượng công tác giảng dạy là vấn đề cấp thiết, xuất phát từ lý do đó chúng tôi tiến hành nghiên cứu: “Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Cờ Vua cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế”.

Quá trình nghiên cứu, đề tài đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:[4][5] - Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu; - Phương pháp phỏng vấn; - Phương pháp toán học thống kê;

2. Đánh giá giảng dạy môn học Cờ Vua cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

Đề tài đã đánh giá những tồn tại và yếu tố ảnh hưởng giảng dạy môn học Cờ Vua cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế như sau:

- Nội dung kiểm tra đánh giá điểm thường xuyên và kiểm tra thi kết thúc cần phải thiết kế lại cho khách quan và phù hợp với trình độ người học và nội dung học tập [3].

- Hình thức giảng dạy Cờ Vua hiện nay vẫn còn quá đơn giản, phương pháp giảng dạy vẫn chưa hấp dẫn và phong phú để thu hút người học [2][3].

Email: hoanghai@hueuni.edu.vn

- Trang thiết bị và cơ sở vật chất cho môn học còn thiếu và hư hỏng nhiều, đặc biệt là thiếu các phương tiện hiện đại để phục vụ cho giảng dạy [2], [3].

- Có 5 yếu tố ảnh hưởng chủ yếu đến hiệu quả học tập môn Cờ Vua là chưa áp dụng phương tiện dạy học hiện đại vào quá trình giảng dạy; Không có CLB Cờ Vua để tham gia sinh hoạt; Không có thời gian tập luyện do phải dành nhiều thời gian học văn hóa; Do thiếu thốn dụng cụ tập luyện; và không có giáo viên tổ chức hướng dẫn ngoại khóa[3].

2.1. Phương pháp lựa chọn giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần Cờ Vua cho SV Trường Đại học Sư phạm – Đại học Huế

2.1.1. Xác định các nguyên tắc lựa chọn giải pháp

Từ những căn cứ lý luận, thực tiễn và qua quá trình nghiên cứu, phân tích tài liệu tham khảo, bước đầu chúng tôi đã xác định, lựa chọn các nguyên tắc để xây dựng các giải pháp sau:

+ Nguyên tắc thực tiễn:

Các giải pháp phải xuất phát từ các đòi hỏi thực tiễn và phải đi thẳng vào giải quyết trực tiếp hoặc gián tiếp các vấn đề bức xúc để tháo gỡ khó khăn thúc đẩy sự phát triển của công tác cần tiến hành.

+ Nguyên tắc mang tính khả thi.

Các giải pháp đề xuất phải có khả năng thực thi

+ Nguyên tắc mang tính đồng bộ, đa dạng.

Các biện pháp phải định dạng nhiều mặt và trực diện giải quyết các vấn đề bức xúc của thực tiễn.

+ Nguyên tắc đảm bảo tính khoa học

Các giải pháp đó mang tính khoa học và giải quyết vấn đề có tính khoa học.

Sau khi xác định được 4 nguyên tắc để lựa chọn các giải pháp: Để tăng thêm độ tin cậy trong việc xác định các nguyên tắc nói trên chúng tôi tiến hành phỏng vấn các nhà khoa học, cán bộ quản lý, các giáo viên GDTC. Kết quả ở bảng 1 sau :

TT	Nội dung phỏng vấn	Kết quả phỏng vấn	
		n	%
1	Nguyên tắc thực tiễn	14	93.33
2	Nguyên tắc khả thi	13	86.66
3	Nguyên tắc đồng bộ đa dạng	12	80.00
4	Nguyên tắc đảm bảo tính khoa học	15	100.00

Bảng 1: Kết quả phỏng vấn xác định nguyên tắc lựa chọn giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Cờ Vua cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế (n = 15)

Qua bảng 1 trên cho thấy là các nguyên tắc chúng tôi lựa chọn đều được đánh giá cao từ 80% đến 100%, do vậy đây là những nguyên tắc để đề tài lựa chọn các giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần Cờ Vua cho SV trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế.

2.1.2. Lựa chọn giải pháp

Để có căn cứ lựa chọn các giải pháp, thông qua các nguồn tư liệu khác nhau, cũng như các ý kiến của các chuyên gia, chúng tôi tổng hợp được 9 giải pháp cần thiết để nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Cờ vua. Để lựa chọn các giải pháp phù hợp và chính xác, đề tài tiến hành phỏng vấn 15 chuyên gia, cán bộ, giảng viên hiện đang giảng dạy tại Khoa Giáo dục thể chất – Đại học Huế. Kết quả được trình bày ở bảng 2.

TT	Giải pháp	Kết quả phỏng vấn	
		n	%
1	Tuyên truyền quảng bá về môn học, nâng cao nhận thức về lợi ích, tác dụng của môn Cờ vua	12	80.00
2	Đảm bảo tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và tập luyện	12	80.00
3	Cải tiến hình thức tổ chức quản lý phong trào tập luyện môn Cờ Vua và công tác bồi dưỡng nâng cao trình độ cho giáo viên	8	53.33
4	Phát triển và tuyên truyền quảng bá về CLB Cờ Vua nhà trường và tăng cường hoạt động thi đấu giữa sinh viên trong nhà trường.	13	86.66
5	Cải tiến nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy học phần Cờ Vua	13	86.66
6	Ứng dụng công nghệ hiện đại vào giảng dạy	15	100
7	Tăng số giờ học nội khoá cho học sinh	5	33.33
8	Điểm tổng kết môn GDTC được coi là một trong những tiêu chí xét học bổng	3	20.00
9	Bắt buộc phải tham gia học tập học phần	3	20.00

Bảng 2: Kết quả phỏng vấn lựa chọn giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Cờ Vua cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế (n = 15)

Từ kết quả bảng 2 cho thấy: đề tài đã lựa chọn được 5 giải pháp có sự đánh giá của các cán bộ, giảng viên là cần thiết để nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần Cờ vua cho SV Trường Đại học Sư phạm – Đại học Huế

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần Cờ vua cho SV Trường Đại học Sư phạm – Đại học Huế

3.1. Tuyên truyền quảng bá về môn học, nâng cao nhận thức về lợi ích, tác dụng của môn Cờ vua

Với mục đích là tuyên truyền nâng cao nhận thức và trách nhiệm của lãnh đạo nhà trường, các tổ chức đoàn thể, phòng ban có liên quan đến phong trào tập luyện Cờ Vua của nhà trường, cũng như tuyên truyền nâng cao ý thức học tập của SV, nhận thức vị trí và vai trò của môn Cờ Vua trong việc rèn luyện nhân cách và lối sống lành mạnh cho con người, giáo dục ý thức tính tổ chức kỷ luật, tính kế hoạch trong làm việc, phát triển tư duy và khả năng tính toán của người chơi.

Cách thức thực hiện:

Giáo viên tuyên truyền quảng bá để SV tìm hiểu thông qua báo chí, mạng Internet, các trang thông tin về Cờ Vua; Giảng viên thường xuyên tuyên truyền quảng bá về môn học Cờ Vua đặc biệt là giá trị lợi ích của môn học Cờ Vua ở các giờ học chính khóa; Quảng bá về môn Cờ Vua để thu hút khuyến khích và tạo điều kiện tăng cường tham gia hoạt động học tập và tập luyện Cờ Vua giải trí đối với SV

3.2. Đảm bảo tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và tập luyện

Để nâng cao chất lượng công tác môn Cờ Vua phải đảm bảo những điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ cho giảng dạy của SV. Do vậy, cần phải cung cấp và đáp ứng đầy đủ cơ sở vật chất và trang thiết bị cần thiết cho SV học tập và tập luyện.

Cách thức thực hiện cụ thể là:

Đề nghị Tổ tổ chức hành chính vào đầu mỗi kỳ học bố trí phòng học và tập luyện đảm bảo: phòng học đầy đủ bàn ghế, ánh sáng đầy đủ, chỗ ngồi học dễ quan sát, chỗ tập luyện và thi đấu phải phù hợp với đặc thù môn học; Cung cấp và trang bị đầy đủ bàn cờ quân cờ tập luyện, mua sắm và trang bị đầy đủ bàn cờ quân cờ treo để phục vụ cho giảng dạy; Bổ sung và sửa chữa kịp các dụng cụ học tập và tập luyện Cờ Vua để phục vụ SV học tập; Giảng viên có sự kiểm soát chặt chẽ về sắp xếp các bộ bàn cờ học tập và tập luyện đầu và cuối giờ học.

3.3. Phát triển và tuyên truyền quảng bá về CLB Cờ Vua nhà trường và tăng cường hoạt động thi đấu giữa SV trong nhà trường

Với mục đích phát triển môn Cờ Vua trong trường học, khuyến khích và khích lệ động viên tham gia tập luyện đông đảo thông qua đó hỗ trợ cho SV có điều kiện học tập và tập luyện từ đó nâng cao hiệu quả giảng dạy môn Cờ Vua. Trong đó, cách thức thực hiện các bước sau:

- Xây dựng CLB hoạt động tập luyện ổn định và thường xuyên, tuyên truyền và quảng bá về thời gian và địa điểm tập luyện CLB thông qua Pano và đoàn thanh niên, khuyến khích SV tham gia tập luyện. Trong đó, có buổi tập luyện thường xuyên của CLB vào chủ nhật hàng tuần.

- Tổ chức thi đấu các giải trong trường thường xuyên hàng năm để quảng bá và phát triển môn Cờ Vua đồng thời tuyển chọn SV tham gia thi đấu các giải SV Đại học Huế, các giải cấp tỉnh và SV toàn quốc.

- Hội SV trường kết hợp với Đoàn Thanh niên trường kết hợp với các Khoa trong trường để tổ chức các giải đấu cấp Khoa, liên Khoa và toàn trường để thu hút đông đảo lực lượng SV tham gia tập luyện và thi đấu.

3.4. Cải tiến nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy học phần Cờ Vua

Với mục đích cải tiến về nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy cho phù hợp với đối tượng người học không chuyên. Trên cơ sở đó đảm bảo cho người học hứng thú với học phần, đồng thời đánh giá chính xác mức độ nắm bắt và trình độ người học sau quá trình học tập. Trong đó, cụ thể thực hiện các bước sau:

- Cải tiến chương trình học tập đầu tiên là cải tiến nội dung đánh giá kiểm tra giữa kỳ và kết thúc học phần. Trong đó, về kiểm tra giữa kỳ ngoài thực hành đấu tập còn tăng cường thêm nội dung giải bài tập để đánh giá chính độ trình độ thực hành. Với thi kết thúc học phần, vẫn tổ chức thi trắc nghiệm nhưng cải tiến nội dung thi đó là tỷ lệ điểm lý thuyết: thực hành là 6:4 hoặc 5:5.

- Cải tiến phương pháp giảng dạy, tăng cường sử dụng nhiều hơn phương pháp thực hành đó thực hành đấu tập và thực hành giải bài tập theo yêu cầu (theo tài liệu cung cấp). Ngoài ra, tăng cường phương pháp tự nghiên cứu (trong đó yêu cầu SV nghiên cứu các tài liệu về lý thuyết và giải các bài tập theo yêu cầu ở nhà).

3.5. Ứng dụng công nghệ hiện đại vào giảng dạy

Với mục đích đổi mới phương pháp giảng dạy trong đó là ứng dụng các phương tiện hiện đại để đổi mới phương pháp giảng dạy là tính tất yếu trong giảng dạy. Để thực hiện giải pháp này cần thực hiện như sau:

- Tổ chức thực hiện thường xuyên giải pháp này ở các giờ học lý thuyết và thực hành ở các giáo án.

- Ứng dụng các phần mềm chuyên dụng để thiết kế nội dung bài giảng phục vụ giảng dạy như Chessbase, chú ý tăng cường xây dựng các mô hình Cờ sinh động hấp dẫn và thu hút SV quan sát học tập.

- Sử dụng máy tính và máy chiếu phục vụ giảng dạy để nâng cao hiệu quả phương pháp trực quan, song song với các phương tiện này là cần kết hợp với các phần mềm Cờ Vua để hỗ trợ giới thiệu tình huống cờ và phân tích các tình huống và thế cờ để tạo hứng phấn cho SV.

- Kết hợp sử dụng các phần mềm trực tuyến để hỗ trợ học tập.

4. Xác định hiệu quả các giải pháp lựa chọn cho SV không chuyên ngành GDTC Trường Đại học Sư phạm – Đại học Huế

Với mục đích xác định ảnh hưởng của các giải pháp đã lựa chọn để nâng cao hiệu quả giảng dạy cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế. Trên cơ sở các biện pháp đã lựa chọn kết hợp với thực tiễn công tác giảng dạy môn học, để tài tiến hành ứng dụng trên các đối tượng nghiên cứu sau:

Tổ chức thực nghiệm.

Đối tượng ứng dụng là 79 SV năm thứ 2 tham gia học tập môn Cờ Vua.

Thời gian thực nghiệm là học kỳ 2, năm học 2019-2020.

Cách tổ chức thực nghiệm các giải pháp:

4.1. Tuyên truyền quảng bá về môn học, nâng cao nhận thức về lợi ích, tác dụng của môn Cờ vua; Giảng viên tuyên truyền quảng bá về môn học, nhận thức, lợi ích và tác dụng của môn học Cờ Vua thường xuyên trong quá trình học tập

4.2. Đảm bảo tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và tập luyện; Giảng viên kiến nghị với Tổ tổ chức – hành chính trong đó cụ thể là bộ phận quản lý sân bãi chuẩn bị đầy đủ trước quá trình học tập, chủ động trong công tác mượn dụng cụ trang thiết bị trong các giờ học

4.3. Phát triển và tuyên truyền quảng bá về CLB Cờ Vua nhà trường và tăng cường hoạt động thi đấu giữa SV trong nhà trường

Giảng viên tuyên truyền quảng bá về CLB Cờ Vua và các hoạt động tập luyện thi đấu để SV nắm bắt thông tin để tham gia sinh hoạt; Khoa GDTC phối hợp với Đoàn Thanh niên, Hội SV của trường để quảng bá đến các SV thông qua các hoạt động Đoàn, các kênh thông tin báo chí, pano, trang web của nhà trường

4.4. Cải tiến nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy học phần Cờ Vua

Đề xuất cải tiến chương trình, nội dung giảng dạy sau:

Cải tiến nội dung kiểm tra giữa kỳ và kiểm tra kết thúc; Cải tiến nội dung giảng dạy: chú trọng thiết kế nội dung thực hành ở các nội dung học tập.

Ứng dụng phương pháp giảng dạy:

Sử dụng đa dạng phương pháp trực quan đó là giảng dạy thông qua máy chiếu, giảng dạy thông qua bàn cờ treo; Sử dụng linh hoạt phương pháp thực hành: là giải bài thực hành theo các bài tập ghi chép trên bảng và các bài tập theo chuyên đề hình Cờ, các bài tập trên bàn cờ treo; Sử dụng phương pháp tự nghiên cứu: để nghiên cứu tài liệu ở nhà và giải các bài tập ở nhà theo yêu cầu.

4.5. Ứng dụng công nghệ hiện đại vào giảng dạy

Ứng dụng các phần mềm Chessbase để thiết kế ví dụ minh họa và bài tập, đồng thời truy xuất kho dữ liệu ván đấu và các tình huống thi đấu, phần mềm Chessmaster để cho các ví dụ minh họa để bổ sung; Soạn giáo án điện tử kết hợp máy chiếu để phục vụ bài giảng; Sử dụng các phần mềm trực tuyến để hỗ trợ học tập như Chess.com; lichess.org

Kết quả thực nghiệm

Sau quá trình thực nghiệm các giải pháp đề xuất và lựa chọn, để tài tiến hành phỏng vấn trực tiếp SV về mức độ yêu thích môn học, hiệu quả ứng dụng phương pháp, phương tiện trong giảng dạy. Kết quả thu được được trình bày ở bảng 3 và bảng 4 sau:

TT	Cảm nhận và đánh giá	Kết quả	Tỷ lệ
1	Yêu thích	69	87.34
2	Bình thường	8	10.13
3	Không yêu thích	2	2.53

Bảng 3: Kết quả phỏng vấn SV về cảm nhận và đánh giá sau thời gian thực nghiệm học tập môn Cờ Vua năm học 2019-2020 (n = 79)

TT	Nội dung đánh giá	Mức độ đánh giá					
		Hài lòng		Bình thường		Không hài lòng	
		n	Tỷ lệ %	n	Tỷ lệ %	n	Tỷ lệ %
1	Phương pháp giảng dạy đa dạng, phong phú	66	83.54	9	11.39	4	5.06
2	Phương tiện phục vụ học tập đầy đủ	65	82.28	11	13.92	3	3.80

Bảng 4: Kết quả phỏng vấn SV về ý kiến giờ học Cờ Vua sau thời gian thực nghiệm năm học 2019-2020 (n=79)

Từ kết quả bảng 3 và 4 cho thấy: sau thời gian thực việc ứng dụng các giải pháp để nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần Cờ Vua đã bước đầu thể hiện tính hiệu quả hơn trước giai đoạn thực nghiệm. Cụ thể là sau thời gian thực nghiệm, cảm nhận và đánh giá yêu thích học phần Cờ Vua cao hơn trước thực nghiệm với tỷ lệ là 87.34% so với 71.61% và mức độ đánh giá về phương pháp giảng dạy và phương tiện giảng dạy đều cao hơn hẳn so với trước lúc thực nghiệm như là với phương pháp giảng dạy là 83.54% so với 62.227% và phương tiện phục vụ giảng dạy là 82.28% so với 33.183%. Vì vậy, có thể bước đầu khẳng định các giải pháp mà đề tài đã lựa chọn ứng dụng bước đầu thể hiện được tính hiệu quả trên đối tượng thực nghiệm với các tỷ lệ tăng trưởng ở mức khá.

5. Kết luận

Đề tài đã lựa chọn được 5 giải pháp: Tuyên truyền quảng bá về môn học, nâng cao nhận thức về lợi ích, tác dụng của môn Cờ vua; Đảm bảo tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và tập luyện; Phát triển và tuyên truyền quảng bá về CLB Cờ Vua nhà trường và tăng cường hoạt động thi đấu giữa SV trong nhà trường; Cải tiến nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy học phần Cờ Vua; và Ứng dụng công nghệ hiện đại vào giảng dạy là phù hợp thực tiễn và bước đầu đã thể hiện tính hiệu quả thông qua ứng dụng các giải pháp cho SV Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế.

Tài liệu tham khảo

[1] Nguyễn Hồng Dương (2015), *Giáo trình Cờ Vua*, NXB Thể dục Thể thao, Hà Nội.
 [2] Phạm Việt Đức (2020), *Thực trạng giảng dạy môn học Cờ Vua cho sinh viên Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế*, Kỳ yếu Hội nghị khoa học toàn quốc: “Nâng cao chất lượng công tác giáo dục thể chất và hoạt động thể thao trường học”.
 [3] Hoàng Hải (2017), *Thực trạng giảng dạy môn học Cờ Vua cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế*, Kỳ yếu Hội nghị khoa học quốc tế: “Thể dục thể thao trong thời kỳ phát triển và Hội nhập quốc tế”.
 [4] Nguyễn Xuân Sinh và cộng sự (2012), *Giáo trình Lý luận và phương pháp nghiên cứu khoa học thể dục thể thao*, NXB Thể dục Thể thao Hà Nội.
 [5] Nguyễn Đức Văn (2001), *Phương pháp thống kê trong thể dục thể thao*, NXB Thể dục Thể thao, Hà Nội.